

nis DEI, seu beatitudinis supernaturalis: sed deberet tendere ad altiorem finem, ad quem scilicet tendit ipsa unio hypostatica, nempe ad operationes Theandricas, plenitudinem Divinitatis, & filiationem naturalem DEI: ad quod culmen in linea supernaturali non potest tendere meritum, tantum à gratia adoptionis dignificatum; unde, quamvis unio sit quid finitum, est tamen in longè altiori linea. Et hinc meritum creatum non habet proportionem, seu exigentiam etiam tantum imperfectam, strictè dictam, ad unionem hypostaticam: sed tantum habet aliquam convenientiam genericam in prædicato supernaturalitatis.

504. Ob. 6. Peccator potest de congruo mereri, per unicum actum contritionis, remissionem peccati, amicitiam, & filiationem adoptivam DEI: imò gloriam potest mereri de condigno: sed non videtur major proportio, inter meritum peccatoris inimici DEI, & ista præmia, quam inter meritum maximi amici DEI, & unionem hypostaticam, non ex condignitate, sed ex congruitate tantum dandam: ergo.

Resp. conc. ma. neg. mi. longè enim major est convenientia, & proportio contritionis perfectæ supernaturalis cum remissione peccatorum, quam cuiuscunque gratiæ habitualis cum unione hypostatica; nam in primis actus contritionis est etiam supernaturalis, adeoque in eodem ordine cum gratia, seu remissione peccati: dein amor DEI super omnia, licet non procedat ab homine, ut pro priori jam amico DEI, tamen neque procedit ab homine, ut formaliter inimico; quia pro eodem instanti non amplius datur peccatum, sed tantum pro priori temporis præcessit; eodem enim instanti pro posteriori signo naturæ cum illo actu coniungitur gratia, & amicitia DEI. At verò dignitas personalis DEI est ordinis longè altioris, respectu meriti cuiuscunque creati, ut probatum n. 490. adeoque supra omnem ejus spheram.

505. Ob. 7. Quid sit meritum congruum propriè dictum, optimè desumitur ex communi sensu prudentum: sed isti communiter censent, puram creaturam posse de congruo mereri incarnationem: ergo. Confirm. 1. Juxta S. Thomam ad meritum de congruo plus non requiritur, quam, ut debeat dare tale præmium, secundum liberalitatem dantis; seu tantum requiritur, ut accipiens præmium possit dici illud propriè meritum, & non omnino ex liberalitate accepisse: sed hoc totum haberetur, respectu unionis hypostaticæ, casu quo creatura aliqua perfectissima eliceret maxima merita: ergo. Confirm. 2. Meritum de congruo non consistit in indivisibili, sed potest esse magis, vel minus congruum: ergo potest etiam aliquod meritum puræ creaturæ esse congruum, saltem in infimo gradu, respectu incarnationis.

Resp. dist. mi. & simul iidem prudentes, dum id iudicant, loquuntur tantum de merito congruo latè dicto, vel tantum de

circumstantiis incarnationis, conc. mi. loquuntur de merito strictè dicto, & simul de substantia incarnationis. neg. mi. & conseq. Certè sic loquitur S. Thomas Theologorum antesignanus, citatus n. 488. alij autem loquuntur tantum de incarnationis circumstantiis. Dein communis sensus, præcisingendo saltem ab hac quæstione, magis favet nobis, ut patet ex probatione n. 490. adducta; quis enim dicat, merentem de condigno aureum à rege; eoque modicum obsequium ei præstitit, e.g. equi curam diligentem aliquamdiu habuerit, statim de congruo mereri millionem aureorum; eum tamen adhuc distantia sit incomparabiliter major inter filiationem adoptivam, & naturalem DEI, quam inter aureum unum, & millionem aureorum.

Ad 1. confirm. dist. ma. Juxta S. Thomam plus non requiritur ad meritum de congruo latè dictum. conc. ma. strictè dictum, neg. ma. & om. mi. neg. conseq. nam juxta Angelicum non omnis præparatio est meritum de congruo, in sensu stricto dictum, ut n. 488. ex S. Doctore est probatum: quamvis possit esse tale in sensu latiore, in quo loquitur S. Doctor, citatus n. 489. Ad 2. confirm. conc. ant. neg. conseq. Etiam meritum de condigno videtur capere magis, & minus, præsertim inter homines, qui propterea possit dari meritum creatum de condigno incarnationis: scilicet nunquam meritum puræ creaturæ eousque ascendit, ut infimum gradum meriti strictè dicti, respectu incarnationis attingat.

506. Ob. 8. De B. Virgine canit Ecclesia, quod merita sit portare Regem caelorum, ac Dominum: ergo merita est incarnationem: ergo pura creatura potest eam mereri. Confirm. Patriarchæ antiqui testamenti petebant incarnationem: sic *Isaias 16. v. 1. suspirat: Emitte agnum Domine dominatorem terra. & 45. v. 8. Rorate cali desuper, & nubes pluviam justum*: ergo meriti sunt incarnationem. Resp. dist. 1. conseq. ergo B. Virgo est merita incarnationem quoad circumstantias, conc. conseq. merita est eam quoad substantiam, neg. 1. & etiam 2. conseq. Et hæc est mens S. Thomæ, ut patet ex ejus textu, citato n. 489. scilicet B. Virgo de congruo est merita maternitatem, vel, ut Christus ex ipsa nasceretur.

Ad confir. dist. eodem modo conf. meriti sunt incarnationem quoad substantiam, neg. conf. quoad circumstantias accelerationis, aut alias, conc. conseq. ita docet S. Thomas in 3. dist. 4. q. 3. a. 1. ad 4. scribens: *Ipsi Patres antiqui non petebant incarnationem, quam indubitanter credebant futuram, sed petebant ejus accelerationem. Vel, si sensus sit de ipsa incarnatione, dist. aliter conseqens.* Patriarchæ meriti sunt incarnationem merito propriè dicto, neg. conseq. latè tantum dicto, conc. conseq. certè Angelicus *art. modo cit. in corp. dicit, incarnationem nullo modo sub meritum crea-*

creaturæ puræ cadere posse: verba S. Doctoris dedimus n. 488.

ARTICULUS VII.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

507. Ob. 9. contra 3. concl. Christus meritis est videre, seu cognoscere progressum felicem Ecclesie, item sanctitatem Christianorum &c. sed hæc visio, vel cognitio, spectat ad gloriam animæ Christi: ergo meritis est gloriam animæ. Confirm. Etiam si Christo jam aliunde deberetur gloria corporis, tamen adhuc potuit eam mereri: ergo etiam potuit ita mereri gloriam animæ, conseq. habetur à pari. antec. prob. Christus gloriam corporis est meritis, ut ipsi diximus n. 491. sed etiam ipsi, tanquam filio DEI, ratione visionis beatificæ jam debebatur hæc gloria corporis, imò & exaltatio nominis: ergo. Resp. dist. mi. visio hæc spectat ad gloriam accidentalem animæ Christi, conc. mi. spectat ad gloriam substantialem, neg. mi. & pariter conseq. Non nego, Christum meritis sibi esse accidentalem gloriam animæ; nam expressè conclusio loquitur de gloria quam substantiam.

Ad confir. In primis illa gloria corporis, quæ stat in quinque sacris vulneribus, non jam debebatur antecedenter, neque exaltatio nominis, tanquam Redemptoris reparativi generis humani; unde quoad hæc negatur antecedens. Si autem obiectio loquatur de alia glorificatione, vel alijs dotibus corporis, impassibilitate &c. item de exaltatione nominis Filij DEI, aut capitis mundi &c. probabiliter potest negari antecedens, & dici, Christum ista non fuisse meritum, merito propriè dicto.

Equidem negari non potest, eandem rem, alias jam debitam, posse iterum deberi ex novo titulo; quia potest res alicui deberi ex duplici titulo: e.g. potest regis filio regnum, hæreditate jam debitum, etiam ob egregia facinora, aut victorias, deberi: interim tamen videretur, nullo, vel certè parvo præmio: effectus talis princeps, si præter regnum, alias jam debitum, nihil acciperet.

Sanè videtur ex communi sensu, præmium debere esse aliquid, quod antecedenter ad meritum est indebitum; unde aliud videtur esse, quod talis princeps ex duplici titulo sit dignus regno: aliud, quod tale regnum etiam sit præmium meritum. Si tamen etiam omittatur antecedens, adhuc negari potest consequentia; nam sunt alie rationes in oppositum adductæ n. 491. & seq.

508. Ob. 10. contra 4. conclus. S. Paulus ad Hebr. 2. v. 11. scribit: *Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes: propter quam causam non confunditur fratres eos vocare*: atqui fratres Christi sunt soli homines: ergo homines soli, & non etiam Angeli, sunt sanctificati per Christum. Confirm. 1. Idem eodem cap. v. 16. ait de

Christo: *Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit*: ergo Christus non est Angelis meritis gratiam. Confirm. 2. SS. Patres nusquam dicunt, Angelos per Christum accepisse gratiam: ergo nec nos debemus id dicere. Confirm. 3. Angelus ad pastores ait *Luc. 2. v. 10. Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo; quia natus est vobis hodie salvator*: atqui, si etiam Angeli fuissent sanctificati per Christum, Angelus non tantum dixisset vobis, sed etiam nobis: ergo.

Resp. Dubium est, an illud ex uno significet ex, seu ab uno DEO, vel ab uno Adamo. Si intelligatur ex DEO, etiam Angeli sunt ex eo: si ex Adamo, tunc sanctificare non significat, tantum quomodocunque conferre gratiam, sed gratiam reparativam à lapsu. Cum autem in objectione, & alias satis communiter, intelligatur ex Adamo; hinc concessio textu, & omisso sublimpro cum Suarez tom. 1. in 3. p. dist. 42. sec. 1. §. Ad illud verò. dist. illatum conseq. ergo homines soli sunt sanctificati per sanctificationem reparativam à peccato, quod incurrunr, conc. conseq. soli sunt sanctificati per sanctificationem præservativam, neg. conseq.

509. Legatur caput illud S. Pauli, & videbitur, eum ibi loqui de redemptione reparativa hominum, quos ibi v. 14. vocat pueros, qui *communicaverunt carni, & sanguini*: quibus, ut mundarentur à peccatis, opus erat ex decreto DEI, ut *ibid. v. 10. dicitur, auctorem salutis eorum per passionem consummare*, sive Christum pati: quem in finem opus erat, ut naturam humanam assumeret, quæ assumptio, adeoque convenientia in natura, est ratio, cur homines præ Angelis fratres Christi appellentur: non autem quasi soli gratiam per Christum acceperint; cum *ead. v. 10. tam homines, quam Angeli, filij vocentur, per Christum in gloriam adducti: Qui multos filios in gloriam adduxerat*: adeoque etiam adducti sint ad gratiam, quæ ad gloriam præsupponitur. videatur Suarez loc. modo citato.

Ad 1. confirm. neg. conseq. Textus ille Apostoli: *Nusquam enim Angelos apprehendit &c.* vel juxta communem expositionem significat, naturam humanam præ Angelicam fuisse assumptam à Verbo: vel juxta aliam aliquorum, apud Cornelium à Lapide, significat, homines fuisse apprehensos, tanquam fugientes à DEO, adeoque reparativè redemptos. Cum autem Angeli à DEO non fugerint, non debuissent ita apprehendi, seu quasi ex fuga retrahi, sed tantum præservativè sanctificari.

Ad 2. confirm. neg. ant. quod falsum esse probavimus, n. 495. Adde cum Suarez *sec. num. preced. citata §. Secundum fundamentum*. SS. Patres quosdam de Angelis quidem tacere, sed eos non excludere, & fortè in re tunc dubia noluisse suam sententiam proferre: quin etiam S. Ambrosius, qui præ alijs posset fortè videri aliquo modo nobis oppositus, tantum loquitur dubitanter, dicendo *fortasse*. Ad 3. confirm. neg. mi. ibi

enim Angelus tantum voluit explicare utilitatem percipiendam à pastoribus, non verò ab Angelis. Certè aliquam gratiam, saltem accidentalem, etiam juxta adversarios acceperunt Angeli per Christum: & tamen etiam de hac ille Angelus tacuit.

510. Ob. 11. Christus ijs tantum meritis est gratiam, pro quibus est mortuus: atqui non est mortuus pro Angelis: ergo, mi. prob. ex S. Augustino in *enchirid.* c. 61. dicente: *Filio proprio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; non enim pro Angelis mortuus est Christus.* Resp. retorq. argum. Christus neque est mortuus pro se ipso; nam *tom. 5. Concilij. Ephesini apud Binium c. 1. anathematif. 10.* sic habetur: *Si quis Christum, non pro nobis tantum, sed pro seipso quoque sacrificium obtulisse dixerit (nulla enim oblatione egebat, qui peccatum nullum norat) anathema sit:* & tamen Christus sibi aliquid est meritis, in forma neg. ma. nam, ut ait Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 42. sec. 2. §. Dicendum.* Christus dicitur simpliciter mortuus pro ijs, non quibus morte sua aliquid meritis est (nam, ut dictum, etiam sibi ipsi est meritis) sed quibus mors necessaria fuit, & pro quibus primo intenta mors est (quod patet etiam ex verbis anathematismi modò citati, quibus dicitur, non egere sacrificio mortis, qui peccatum non habet) hi autem soli fuere homines; nam, si Adam non peccasset, pro Angelis Christum mortuus non fuisset: & merita Christi impassibilis acceptata fuissent pro gratia conferenda Angelis, quæ bonos à peccato præservasset: non autem fuissent acceptata ea merita pro reparando homine post lapsum.

Pariter Suarez *sec. num. præc. citata §. Dico secundo.* docet, quòd strictè redempti tantum dicendi sint illi, qui fuerunt in peccato, vel habuerunt debitum aliquod peccatum incurrendi: cumque neutrum inveniat in SS. Angelis, negat Eximius, eos esse in sensu stricto redemptos, vultque, S. Bernardum, citatum *n. 495.* non in rigoroso, sed minùs proprio sensu, locutum fuisse, dum dixit, Christum esse redemptorem Angelorum. Econtra Gormaz ait, Angelos absolutè esse redemptos, non ab originali, sed ab actuali peccato, non reparativè, sed præservativè. videatur hic auctor de *incarnat. n. 980.*

511. Ob. 12. Christus non est caput Angelorum: ergo non est meritis illis gratiam, antec. prob. Angeli non sunt membra Christi, nec habent proportionem, aut convenientiam in natura cum Christo: ergo Christus non est eorum caput. Confirm. Christus non est sponsus Angelorum: ergo neque caput. Resp. neg. ant. saltem si intelligantur Angeli sancti; Ecclesia enim triumphans, cujus totius caput est Christus, complectitur etiam Angelos sanctos: & in hoc quoque gratia à Christo est derivata, ut sufficienter est probatum. Aliter loquendum de Angelis lapsis; licet enim Christus etiam horum caput fuerit ante lapsum, dum

adhuc erant in via: attamen nunc non amplius est; quia nullum amplius in eos insuit auxilium. ad prob. neg. ant. quia sufficiens datur proportio inter Christum, & Angelos: non quidem in natura, saltem substantialiter, aut strictè tali, quod necesse non est: sed in eo, quòd Christus sit perfectus, seu dans gratiam, Angeli autem perfectiores, seu potentes recipere gratiam, & eam actu recipientes.

512. Ad confirm. in primis om. ant. dist. conseq. Christus non est caput Angelorum in sensu strictissimo, in quo ratio capitis exigit convenientiam in natura cum membris. om. vel conc. ant. non est caput in sensu aliquo vero, in quo ratio capitis tantum exigit præminentiam supra membra, & influxum in ea. neg. conf. Et hæc est mens S. Thomæ. in *4. disp. 49. q. 2. a. 2. ad 5.* ubi sic scribit: *Nec etiam Christus proprie dicitur caput Angelorum secundum illam rationem, qua caput requirit conformitatem naturæ. Tamen sciendum, quòd, licet caput, & alia membra, sint partes individui unius speciei, non tamen, si unumquodque per se consideretur, cum alio est ejusdem speciei; manus enim habet aliam speciem partis à capite. Unde loquendo de membris secundum se, non requiritur inter ea alia convenientia, quam proportionis, ut unum ab alio accipiat, & unum alij subserviat: & sic convenientia, qua est inter DEUM, & Angelos, magis sufficit ad rationem capitis, quam ad rationem sponsi.* Negat autem S. Doctor *cit. art. in corp.* Christo rationem sponsi respectu Angelorum ex eo, quòd inter sponsum, & sponsam requiritur conformitas naturæ, qualis nempe datur inter Christum, & homines.

Alij tamen negant ant. voluntque, Christum etiam posse dici sponsum Angelorum; nam, ajunt, in Angelis datur gratia, & charitas, quæ est vinculum perfectionis, & conjunctionis Angelorum cum Christo: & licet Christus, & Angeli, non sint duo in una carne (cum Angeli carnem non habeant) sunt tamen duo in uno spiritu: & quamvis in homine detur major convenientia, scilicet in spiritu, & carne, tamen etiam convenientia, vel conformitas in spiritu sufficit: & huic sententiæ favet S. Bernardus *serm. 27. in cantic. ante medium* dicens: *Cum haberet sponfam inhaerentem sibi à principio multitudine Angelorum, placuit ei, & de hominibus convocare Ecclesiam, atque unire illi, qua de celo est, ut sit una sponsa, & sponsus unus.* Addi potest, dari etiam inter Christum, & Angelos aliquam convenientiam in natura: non quidem in natura substantialiter, aut strictè tali: sed tamen in quasi natura, scilicet gratia sanctificante, quæ dicitur quasi natura in ordine superno (qua de re vide *tract. de grat. à n. 263.*) in hac enim gratia convenit Christus cum Angelis, & hominibus, ut probabimus infra *n. 601. & seq.*

513. Ob. 13. Christus ut homo non est iudicaturus Angelos: ergo neque meritis est

Ant. & quid Christus sit meritis sibi, Angelis, & Hominibus.

ipsis gratiam. Confir. Christus *Matth. 18. v. 12.* in parabola pastoris dicit, relictas à se in deserto nonaginta novem oves, ut una centesima inquireretur: & hanc parabolam SS. Ambrosius, Gregorius, & Beda, intelligunt, de relictis Angelis, & inquisito humano genere: ergo Christus solum meritis est hominibus. Resp. neg. antec. nam S. Thomas *3. p. q. 59. a. 6. in corp.* clarè docet, Christum ut hominem iudicaturum esse Angelos, idque probat *ex 1. Cor. c. 6. v. 3.* ubi dicit Apostolus: *Nescitis, quoniam Angelos iudicabimus?* nam, si sancti homines sunt iudicaturi Angelos, quanto magis Christus?

Nec obest, quòd *ibidem* Angelicus dicat, Angelos jam iudicatos fuisse à principio mundi, quoad gloriam, aut pœnam essentiali, à Christo ut Verbo Dei; nam, sicut homines iudicantur statim post mortem quoad pœnam, vel præmium, in iudicio particulari, & tamen rursus iudicabuntur in universali: ita & Angeli iudicati sunt olim quidem per Christum ut Deum, quando nondum fuerat Verbum incarnatum: postea verò iudicabuntur per Christum ut hominem, quod S. Doctor nullo verbulo negat. Ad confir. neg. conseq. Ex illa parabola tantum sequitur, quòd Christus hominibus sit meritis etiam gratias dandas post lapsum, five cum jam perissent: non item tales gratias sit meritis Angelis: imò, cum Christus ibi etiam Angelos appellat oves, insinuat, se etiam esse eorum pastorem, adeoque eorum caput, per merita sua in ipsos influens.

514. Si quis fors hic ex occasione quærat, quare Angeli ante Christum in cœlum, seu ad gaudia beatifica, admissi sint; cum tamen nulli hominum ante Christum ingressus in cœlum patuerit. Respondet Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 42. sec. 1. §. ultimo.* Christum nemini clausisse janam cœli, qui eam sibi ipsi non clausit; unde, cum Angeli sibi eam non clausissent per peccatum, potuerunt statim, transactâ viâ cœlum ingredi: quin imò, ut idem Suarez *ibidem* ait, etiam homines, fuissent statim cœlum ingressi, si in statu innocentie perseverassent. At verò, cum homines sibi ipsis peccando cœlum clausissent, hoc apertum ipsis non fuit, donec plenè pro tota natura rea fuerit satisfactum: & ideo ante Christi mortem nullus hominum in cœlum est admissus. Post Christi mortem autem meritò expectarunt Sancti, donec eorum Rex Christus negotia Ecclesie per quadraginta adhuc dies compleverit juxta sanctissimam ejus voluntatem: & postea cum ipso ascenderunt.

515. Ob. 14. contra 5. conclus. Christus non est meritis, nisi ijs, pro quibus petit à Patre gratias: sed eas non petit pro omnibus hominibus; alias enim impetrasset: ergo. Resp. neg. mi. Christus petit pro omnibus, & omnibus etiam impetravit gratias, seu media sufficientia: efficacia autem non petit efficaciter, & absolute pro omnibus: & hoc est discrimen inter reprobos, & prædestinatos; illis enim petit, & impetravit media sufficientia, ut culpa ipsorum sit, si

non cooperando reddant ea in actu secundo inefficacia: istis autem petit determinatè ea media, quæ prævisa sunt futura efficacia: sic e. g. pro Apostolis *Joan. 17. v. 9. & 17.* magis rogavit, quam pro mundo, ut scilicet sanctificarentur in veritate: & *Luc. 22. v. 32.* pro Petro, ut non deficeret fides ejus (de quo Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 41. sec. 2.*) qui favor erga prædestinatos utique est tantus, ut propterea salus eorum multo magis adscribenda sit Christo merenti, quam ipsis cooperantibus: quòd autem Christus meritis sit omnibus omnino hominibus gratias sufficientes, probatum est supra *n. 496.* item in *tract. de Deo. à n. 615.*

516. Ob. 15. Si Christus est nobis meritis gratiam, tunc gratia non datur gratis: hoc autem est contra Scripturas, & Patres, unanimiter docentes, gratiam gratis dari: ergo. Resp. neg. ma. In primis, quamvis non detur gratia gratis respectu Christi, datur tamen gratis respectu nostri; quia nobis non debebantur merita Christi, nec eorum applicatio. Dein, ut habet Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 41. sec. 2. §. Ad rationes.* etiam sumendo ipsum Christum, & meritum ejus, ac modum merendi, & offerendi sua merita pro nobis, in ordine ad negotia nostræ salutis, totum hoc duxit originem ex sola gratuita Divina voluntate, & electione, quæ prima radix est omnium donorum istorum: adeoque totum etiam in radice dici potest gratuitum.

517. Ob. ultimò. Si Christus est nobis meritis gratiam, & gloriam, tunc nos non habemus merita condigna gratiæ, & gloriæ: atqui hoc est falsum: ergo. Resp. neg. ma. Merita nostra, etiam condigna, non obstant, quò minus simul ex meritis Christi consequamur gratiam, & gloriam: nec à meritis Christi exiguntur merita nostra tanquam ab insufficientibus, sed tanquam à volentibus etiam nostram cooperationem (sicut scilicet ab omnipotentia exigitur cooperatio causarum secundarum) quia nempe sic expediens fuit, ut etiam nos cooperemur.

Ad majorem aliquam hujus rei declarationem, sciendum est, merita hominis justè esse condigna gratiæ, & gloriæ: quòd tanquam certissimum omnes tenent; ex hoc autem nascitur quæstio, quomodo igitur dici possit, quòd Christus nobis sit meritis gratiam, & gloriam: de qua quæstione agit Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 41. sec. 3.* & ostendit, id ob multiplicem rationem dici posse. Primò enim (ait) Christus meritis est nobis omne auxilium gratiæ, per quod meretur, quicumque meretur (sive peccator mereatur de congruo, sive justus de condigno) omnem gratiam, & gloriam: & sic saltem Christus meritis est nobis omnia in radice, vel in causa. Secundò meritis est Christus nobis, ut opera nostra acceptentur à Deo, tanquam merita gratiæ, & gloriæ: cum aliàs Deus ea ex alio titulo posset sibi accipere: & hinc SS. Patres gratiæ attribuunt, quòd Deus velit esse nostra merita, quæ sunt dona sua; sicque merita Christi influunt in merita nostra

stra, ut hæc verè sint merita in actu secundo.

118. Tertio ait, possibile esse, quòd merita iustorum referantur ad majus præmium, quam quod de se præcisè postulerent, idque ex meritis Christi. Quarto dicit, præmium dari ob duplex meritum, scilicet Christi, & nostrum, nec repugnare, ut ita deur; cum utrique duæ causæ, universalis, & particularis, possint concurrere ad eundem effectum: & ita se habent ista duo merita, ut ait Eximius, nempe meritum Christi, ut causa universalis, meritum nostrum, ut causa particularis, & proxima. Et certè, nisi hoc admittatur, non est explicabile, quomodo vita æterna, seu gloria, detur simul ex meritis Christi, tanquam gratia, & ex meritis hominis, tanquam merces, ut docet Tridentinum sess. 6. c. 16.

Neque tamen ex hoc sequitur, quòd vel unum meritum redundet, vel imperfectè concurrat; aliàs etiam omnipotentia Dei, cum causis secundis concurrens, imperfectè concurreret, de quo vide n. 407. Concurrunt itaque (ut paulò antè dictum) duo merita ut duæ causæ, scilicet universalis, & particularis, seu secunda: nec meritum Christi excludit meritum nostrum, sed potius vim, & efficaciam huic tribuit: imò tanquam causa istud infert: nostrum meritum autem manifestat, & illustrat gloriam meriti Christi.

ARTICULUS VIII.

An, & quid Beatissima Virgo, ac Progenitores Christi, sint meriti in ordine ad Incarnationem.

119. Diximus jam n. 488. & seq. humanitatem Christi Domini non potuisse, nec de congruo, strictè loquendo, mereri ipsam incarnationem filii Dei, quoad substantiam: ex quo n. 490. sub finem intulimus, multò minus incarnationem potuisse mereri B. Virginem, aut patriarchas antiqui testamenti, seu progenitores Christi. Questio ergo nunc instituitur de aliis, ad incarnationem spectantibus, e. g. de maternitate B. Virginis, de acceleratione incarnationis, de stirpe, vel familia, ex qua Christus esset nasciturus, de loco, ubi esset mundum ingressurus, quæ vocantur *circumstantia incarnationis*: de his, inquam, quæritur, an poruerint cadere sub meritum progenitorum Christi, vel ejus sanctissimæ matris.

Ubi nota, valde diversum esse, mereri ista, & mereri ipsam incarnationem; licet enim ista sint connexa cum incarnatione, tamen, si DEUS jam prius decrevit incarnationem ex aliis motivis, ut supponimus, longè minus est, posita jam hac voluntate, tantum movere DEUM, ut potius nunc, quam seriùs, ex hac, quam ex alia matre, hoc potius, quam alio loco, ex his, quam aliis ma-

tribus, velie nasci Christum. Sic utique longè minus est, mereri tantum, ut per se potius, quam per alium, mittatur alicui corona, vel pileus cardinalitius, quam mereri illi ipsam coronam, vel pileum: item longè minus est, impetrare, ut potius hodie, quam cras, donetur toparchia (si ipsa donatio jam antecederet est decreta) quam impetrare ipsam donationem quoad substantiam.

120. Dico 1. Nec Beatissima Virgo, nec progenitores, meriti sunt de condigno circumstantias incarnationis. ita perique Theologi. Prob. Merita puræ creaturæ, etiam ut condignificata à gratia, vel ex sua natura, vel ex ordinatione Divina, vel ex utraque simul, defecto tendunt ad promerendam vitam æternam, & ad gratiæ, gloriæque augmentum, tanquam proprium, seu connaturale præmium condignum: ergo condignè compensantur per ista: ergo non merentur aliud adhuc præmium de condigno; aliàs enim prius non esset condignum. Cum igitur nulla ratio efficax suadeat, quòd DEUS alià, quam ordinarià vià, voluerit remunerari merita Beatissimæ Virginis, ac progenitorum, etiam nulla ratio suadet, quòd has circumstantias de condigno sint meriti; nam textus Scripture, & Patrum, possunt convenienter exponi de merito congruo.

121. Alia autem questio hic institui posset, an saltem de potentia absoluta B. Virgo potuisset de condigno mereri maternitatem Divinam, si scilicet DEUS voluisset, ejus merita ordinare, non ad gratiam, & gloriam, sed ad maternitatem promerendam. Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 7. §. Dices: Possit, ait, se non dubitare, quin id fieri potuisset; quia merita puræ creaturæ habent sufficientem valorem ad hoc præmium, & dignitatem proportionatam; dignitas enim matris non est tam infinita, quam unio hypostatica: imò, ut ait hic auctor, quibusdam videtur minoris estimationis, quam filiatio adoptiva, seu gratia, ut insinuare videtur S. Augustinus l. de sancta virginit. c. 3. dicens: *Beatorum ergo Maria percipiendò fidem Christi, quam concipiendò carnem Christi.*

Ait etiam Maldonatus in Luc. 11. v. 28. S. Augustinum, & alios Patres, solitos esse dicere, quòd Beatissima Virgo magis fuerit beata; eoque duntaxat, quam quòd corpore Verbum DEI conceperit. Et sanè etiam Venerabilis Beda l. 4. c. 49. in Luc. 11. ait. *Eadem DEI Genitrix, & inde quidem beata; quia Verbi incarnandi ministra est facta temporalis: sed inde multò beator; quia ejusdem semper amandi custos manebat æterna.* Sed, quidquid de hoc sit, saltem probari non potest, eam dignitatem esse tantam, ut nullum meritum Beatissimæ Virginis, quæ ineffabilibus gratis præventa fuit, potuerit respectu illius esse condignum.

122. Dico 2. Beatissima Virgo merita est de congruo, ut esset mater DEI. Hæc conclusio teste Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 8. §. Dico secundo. recipitur ab omnibus

An, & quid Beatissima Virgo, ac Progenitores Christi, sint meriti in ordine ad Incarn. 153

bus supra citatis: supra autem, sive sec. 7. citaverat complures. Prob. 1. ex SS. Patribus, quos plurimos refert Suarez disp. modo cit. sec. 7. & 8. Sic S. Augustinus de nat. & grat. c. 36. ait: *Quæ concipere, ac parere meruit eam, quem constat, nullum habuisse peccatum:* intellige de congruo; quia de condigno mereri non potuit, ut jam probatum. Similiter etiam meritum de congruo intelligendum est in sequentibus, & alijs textibus.

S. Hieronymus epist. 22. sub finem ait: *Propone tibi beatam Mariam, quæ tanta extitit puritatis, ut mater Domini esse mereretur.* S. Anselmus de excellentia gloriosa Virginis c. 9. ait: *Incomparabili sublimitate hoc promeruit, ut reparatrix perditæ orbis benignissimè fieret.* Ecclesia quoque in antiphona: *Regina casti.* sic canit: *Quia, quem meruisti paritare, item in oratione ad DEUM post Salve Regina, dicitur: Ut dignum Filij tui habitaculum effici mereretur.* Idem inferitur ex verbis S. Elisabethæ ad B. Virginem Luc. 1. v. 45. *Beata, quæ credidisti; quoniam percipientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino:* ergo B. Virgo sua fide meruit esse mater DEI; unde etiam S. Thomas 3. p. q. 2. a. 11. ad 3. ait de B. Virgine: *Meruit ex gratia sibi data illum puritatis, & sanctitatis gradum, ut congruè posset esse mater DEI:* quæ verba aptè significant, Beatissimam Virginem meritam fuisse de congruo maternitatem DEI.

Prob. conclusio 2. ratione Eximii. Beatissima Virgo per suos actus dignissime se disposuit, ut Filium DEI conceperet, ita, ut, supposito decreto de verbo incarnando, ex nulla alia matre ita congruenter potuisset incarnari: ergo B. Virgo per suos actus, de congruo meruit, ut Filium DEI ipsa conceperet. Confirm. Abraham per oblationem filij Isaac de congruo meruit, ut Christus ex ipso descenderet; hoc enim significant illa verba Gen. 22. v. 18. *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terre; quia obedisti voci meæ:* ergo multò magis B. Virgo id meruit. Licet autem modus descendendi ex B. Virgine fuerit longè dignior, quam modus descendendi ex Abraham, non refert; nam etiam dispositio Beatissimæ Virginis longè fuit excellentior, quam illa dispositio Abraham.

123. Dico 3. SS. Progenitores Christi, seu Patriarchæ, meruerunt de congruo circumstantias incarnationis. Hoc ad minimum admittit S. Thomas locis modo citatis, & communiter Theologi, indicantque id Sacre Scripture; nam, ut modò diximus, Abraham per meritum illud, quo voluit immolare Isaacum Gen. 22. meruit de congruo, ut DEUS diceret v. 18. *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terre; quia obedisti voci meæ:* quæ verba S. Paulus ad Galat. 3. v. 16. exponens dicit: *Es semini tuo, qui est Christus:* adeoque semen illud est Christus, Abraham propter ejus obedientiam, tanquam meritum de congruo, promissus. Similiter Davidi etiam propter merita sua,

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

præsertim propter religiosam voluntatem ædificandi templum, promissus est Christus ex eo nasciturus psalm. 88. v. 4. & psalm. 131. v. 11. ac seq. vide Bellarminum in hos psalmos, & versus. item Davidi promissus est Christus ex ipso nasciturus 2. Reg. 7. v. 14. ubi de semine Davidis dicitur: *Ego ero ei in Patrem, & ipse erit mihi in Filium;* nam, licet hæc verba etiam intelligantur de Salomone, tamen ea etiam intelligenda esse de Christo, clarè dicitur ad Hebr. 1. v. 5. ubi S. Paulus hæc verba aptè exponit de Christo.

Pariter accelerationem adventus Christi Patres vehementer petebant, ut patet ex illis vocibus Isaiæ 45. v. 8. *Rorate cali desuper, & nubes pluant justum.* Et 64. v. 1. *Utinam dirumperes calos, & descenderes!* ergo etiam eam accelerationem de congruo meriti sunt: certè promissio accelerationis adventus Christi Patribus facta est, seu ipsis significatum est, quòd preces eorum sint exaudite. Isai. 51. v. 3. *Consolabitur ergo Dominus Sion.* Et v. 5. *Prope est iustus meus: ingressus est Salvator meus.* Et Habacuc. 2. v. 3. *Veniens veniet, & non tardabit.* item Daniel. 9. v. 24. *Septuaginta hebdomadæ abbreviata sunt.* Sic etiam SS. Simeon, & Anna prophetissa, meruerunt de congruo, ut suo tempore veniret Christus, & in templo se filteret. Nec dubitandum est, eodem modo sanctos illos patriarchas meritis fuisse circumstantiam loci, ut scilicet ibi Christus appareret, ubi ipsi habitaverunt, & ipsorum posteritatem habitaturi essent, in quorum salutem Christus primò mittendus erat, ut eo præsentè melius frui possent.

ARTICULUS IX.

Solvuntur Objectiones.

124. Obi. 1. contra 1. conclus. In oratione post Salve Regina. loquens Ecclesia DEO de B. Virgine ait: *Ut dignum Filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritus Sancto cooperante preparasti:* ergo B. Virgo merita est de condigno maternitatem Divinam. Confirm. 1. Meritum Beatissimæ Virginis fuit secundum proportionem æquale majori præmio, scilicet gratiæ: ergo etiam fuit æquale minori, scilicet maternitati: ergo etiam hæc est merita. Confirm. 2. Si merita B. Virginis nil ultra possunt mereri de condigno; quia jam sunt compensata præmio gratiæ, tunc neque possunt aliquid mereri de congruo: sed hoc non potest admitti: ergo. Resp. neg. contiq. Illa verba orationis Ecclesiæ ad summum probant, quòd B. Virgo meruerit de condigno gratiam, per quam est disposita, ut congruenter esset mater DEI, seu per quam disposita est ad recipiendam dignitatem maternitatis. Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 7. §. Dico secundo. ait, Beatissimam Virginem consecuturam esse hæc dispositionem, partim ex Divina gratia præveniente, partim per opera, & merita sua.

U

Ad

Ad 1. confirm. om. ant. & 1. conseq. at neg. 2. conseq. Cum meritum B. Virginis jam aliunde fuerit compensatum, non potuit adhuc aliquid aliud mereri de condigno. Ad 2. confirm. neg. ma. Facile conceditur, quod quis, præter præmium condignum, adhuc aliud præmium de congruo mereri possit; aliis enim nullum posset dari meritum de congruo; quia præmium, correspondens merito de congruo, semper debet esse majus, quam sit præmium condignum, seu tantum æquale merito; nam aliis meritum esset condignum hujus præmij, & non tantum meritum congruum: consequenter illa pars præmij, quæ ex congruitate tantum superadditur, debet esse ultra condignitatem meriti: adeoque meritum, quod est condignum unius, potest simul esse meritum congruum adhuc alterius præmij: non ita res se habet in merito condigno, ut patet consideranti.

525. Ob. 2. contra 2. conclus. B. Virgo in cantico: *Magnificat*, ait: *Fecit potentiam in brachio suo &c.* adeoque dignitatem matris DEI, & omnia, quæ accepit, privilegia, adscribit potentia, ac misericordie DEI: ergo eam dignitatem, & cætera, non est merita. Confirm. 1. Angelus *Luc. 1. v. 30.* dixit B. Virgini: *Invenisti enim gratiam apud DEUM: ecce concipies*: ergo fuit pura gratia, & non meritum B. Virginis. Confirm. 2. SS. Hieronymus, Fulgentius, & Bernardus, videntur nobis esse oppositi apud Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 7. g. Unde juxta. ergo.*

Resp. neg. conseq. utique enim Virgo humillima optimè adscribebat DEO, quod tantum de congruo erat merita; cum etiam merita nostra condigna adscribenda sint DEO: insuper ipsa independenter à suis meritis præventa fuit ingentibus gratiis. Ad 1. confirm. neg. conseq. Invenisse gratiam significat, juxta modum loquendi Scripturæ, DEO placere: quod non excludit meritum. Ad 2. confirm. neg. ant. SS. Patres isti, ut rectè Suarez ait, tantum volunt excludere meritum condignum, vel meritum tale, quod non præsupponeret gratiam DEI, qua ingenti B. Virgo præventa fuit, & adjuta ad elicenda merita maxima, quibus se dignè disponeret ad hoc, ut esset mater DEI.

526. Ob. 3. Si B. Virgo est merita aliquid circa Christum, & Christus est meritis gratias B. Virgini collatas, tunc datur mutua naturæ prioritas inter causas morales: hæc non potest admitti: ergo. Confirm. Electio B. Virginis in matrem fuit ex meritis Christi: ergo non potuit ipsa electionem suam mereri. Resp. neg. mi. Non est jam inter auctores, præsertim recentiores, difficultas in admittenda mutua aliqua prioritate, motione, vel causalitate, de qua re vide *n. 362. & seq.* Alij negant ma. eo quod B. Virgo fuerit merita tantum circumstantias, non autem substantiam Christi: econtra Christus fuerit potius meritis per suam substantiam, & per actiones à substantia sola profluens.

Ad confirm. conc. conseq. quamvis non

sequatur ex antecedenti. Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 8. g. Dico ergo primo.* probat, Beatissimam Virginem non potuisse mereri illam electionem, atque, hæc esse certam sententiam, ac supponi à Theologis; nam ipsa electa est in matrem DEI, antequam eligeretur ad gloriam, dignitati talis matris convenientem; cum tamen electionem ad suam gloriam nemo possit mereri, ut hic supponitur. Unde Beatissima Virgo tantum merita est de congruo executionem, seu actualem collationem hujus dignitatis: sicut scilicet nemo meretur electionem suam ad gloriam: attamen quisvis adultus debet mereri actualem collationem gloriæ.

527. Ob. 4. Maternitas Divina consistit in productione unionis hypostaticæ: sed hæc B. Virgo non potuit mereri: ergo. Confirm. B. Virgo debuisset mereri, ut pars sanguinis sui, vel carnis suæ, uniretur DEO: hoc est supra meritum puræ creaturæ: ergo. Resp. 1. posse negari ma. est enim non influxisset B. Virgo in unionem hypostaticam, tamen fuisset verè mater DEI, ut dictum *n. 137.* an autem influxerit, non fat liquet. Sed etiam, om. ma. potest negari mi. cum enim B. Virgo tantum instrumentally inflixisset in eam unionem, ille influxus, maxime quatenus respexisset B. Virginem, non fuisset ejusdem ordinis cum ipsa unione; nec enim actio debet esse ejusdem rationis, & ordinis cum effectu; nam actio est modus accidentalis, cum effectu sæpe sit ens absolutum, & substantiale: sic etiam visio beatifica non est ejusdem ordinis cum DEO. Dein B. Virgo non est merita hunc influxum absolute, & antecedenter ad aliam intentionem, qua DEUS jam statuit producere Christum: sed tantum ex suppositione, quod DEUS jam voluerit, tanquam causa principalis, eum producere, merita est B. Virgo, ut etiam ipsa, tanquam causa instrumentalitatis, posset influere.

Ad confirm. dist. ma. B. Virgo debuisset simpliciter, & absolute mereri, ut pars sui sanguinis, vel carnis, uniretur DEO. neg. ma. debuisset id mereri tantum ex suppositione, sive debuisset mereri, ut ex suppositione, quod aliqua caro esset unienda, potius hæc, quam alia uniretur. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. non enim dicimus, quod B. Virgo sit merita ipsam unionem, vel incarnationem, sed tantum, quod merita sit maternitatem, ex suppositione, quod caro aliqua sit unienda. Unde etiam ex nostra conclusione non sequitur, quod B. Virgo merita sit simpliciter incarnationem, ut rectè habet Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 7. in fine g. Responderetur ergo.* nam tantum dicimus, quod merita sit esse mater DEI ex suppositione, quod Christus esset nasciturus: hæc autem suppositionem non est merita.

528. Ob. 5. Quod est causa actionis, est etiam causa effectus: ergo, si B. Virgo est causa meritoria maternitatis, seu actionis productivæ incarnationis, etiam est causa meritoria ipsius incarnationis. Resp. dist. antec. quod est causa physica actionis,

est etiam causa effectus. conc. ant. quod est causa meritoria. subdist. quod est causa meritoria actionis simpliciter, & antecedenter ad omnem suppositionem, seu intentionem, ejusdem actionis jam aliunde ponendæ, est etiam causa meritoria effectus. conc. antec. quod tantum est causa meritoria actionis, ex suppositione jam præcedentis intentionis, eam actionem absolute ponendi. neg. antec. & conseq.

Si causa moralis (de qua nunc loquimur) movet tantum ad hæc potius actionem, quam illam, & ex suppositione, quod effectus, si non per hæc, saltem per aliam actionem, sit absolute producendus, tunc ipsa non movet simpliciter causam principalem ad hunc effectum: sed hæc jam est mota ab alia causa morali ad ipsum effectum, & ab ab ista secunda causa morali tantum movetur ad ponendum effectum, potius per hæc actionem, quam per aliam: quod non est moveri simpliciter ad effectum, sed tantum ad accidentalem ejus circumstantiam. Aliter tamen loquendum videtur de causa physica actionis: & hæc, si admittitur, quod B. Virgo fuerit causa physica actionis, per quam unio hypostatica est producta, debet etiam admitti, quod sit causa physica unionis: sed instrumentalitatem tantum, in quo nulla videtur difficultas.

529. Ob. 6. Maternitas DEI est veluti radix majoris, & majoris gratiæ in infinitum: sed talem radicem nulla creatura potest mereri, etiam tantum de congruo: ergo. prob. ma. maternitas DEI est dignitas quodammodo infinita, & altioris ordinis, supra omnem aliam dignitatem puræ creaturæ: sicut etiam in humanis plus est, esse matrem naturalem, quam filium adoptivum regis; unde ipsi debentur majores gratiæ, quam ulli alteri puræ creaturæ, ut Suarez *tom. 2. in 3. p. disp. 1. sec. 2. ostendit*: ergo. Resp. neg. ma. ad prob. dist. ant. maternitas, tantum physice sumpta est talis. neg. ant. moraliter sumpta. om. ant. & neg. conf. Si maternitas ista tantum physice consideretur, jam dictum est *n. 521.* eam non esse majorem gratiæ, seu filiationis adoptivæ: & inter homines etiam pluris æstimabitur filiatio adoptivæ regis, cum jure subcessionis ad regnum, quam maternitas sine tali jure.

Si autem accipiatur maternitas Divina moraliter, sive cum omni præparatione, qua DEUS matrem effectum dignum habitaculum Filii sui (de qua tamen nostra conclusio non debet necessariò intelligi; cum omnes gratias illas B. Virgo non sit merita, ut dictum *n. 524.*) potest quidem dici, quod maternitas Divina, sic accepta, sit major dignitas, quam alia qualiscunque alterius puræ creaturæ, & etiam sit ordinis altioris: sed tamen non potest dici, quod sit infinita, aut radix majoris semper gratiæ in infinitum. Sicut autem ista dignitas est major, quam alia creaturæ, ita etiam potuit DEUS efficere, ut B. Virgo majora haberet merita, quam alia creaturæ. Interim, etsi data sint ipsi plures gratiæ, quam ulli alteri creaturæ, imò etiam

quam omnibus simul sumptis, semper tamen fuerunt finita.

530. Ob. 7. contra 3. conclus. *Quod est causa causa, etiam est causa causati*: ergo progenitores Christi fuissent causa sui ipsius; quia fuissent causa Christi, qui vicissim fuisset causa ipsorum: hoc est implicitorium: ergo. Confirm. 1. Christus accepisset à Patribus magnum beneficium: hoc non videtur decuisse ipsum: ergo. Confirm. 2. Patres illi meriti fuissent primam gratiam: hoc iterum dici non potest: ergo. Resp. 1. dist. antec. ut *n. 480. & seq.* Resp. 2. om. enthym. neg. mi. subsumptam; nec enim implicat talis mutua naturæ prioritas qualescunque inter duas causas morales. Resp. 3. neg. conseq. quia non est verum, quod Patres meriti sint Christum quoad substantiam: sed meriti sunt tantum aliquas circumstantias ejus. vide etiam *n. 526.*

Ad 1. confirm. neg. ma. sed Patres præstitissent Christo obsequium, vel maxime debitum; nam, quidquid ipsi fecerunt, ex gratia per Christum accepta fecerunt. Dein Christus absolute venisset, etiam si hi progenitores non fuissent. Ad 2. confirm. neg. ma. nam ante hoc meritum Patres jam receperunt gratiam primam. Neque etiam mediè meruerunt primam gratiam; quia non meruerunt Christum, aut ejus merita secundum substantiam, secundum quam tamen Christus, aut ejus merita fuere priora ad gratias progenitoribus concessas; non enim Christus est meritis per hoc, quod citius, vel ex hoc avo, vel hoc loco, sic natus. Tandem fallit etiam hic illud principium: *Quod est causa causa, est etiam causa causati*; cum hic etiam mittitur genus causarum. videretur *n. 480. & seq.*

531. Ob. 8. Christus non venit, nisi tempore convenientissimo, quo, ut veniret, ab æterno erat decretum: ergo progenitores non meruerunt accelerationem adventus. Confirm. S. Augustinus *1. questionum veteris, ac novi testamenti*, negare videtur, quod progenitores fuerint meriti accelerationem adventus Christi: ergo. Resp. neg. conseq. Quidquid defacto nos memur, jam est ab æterno decretum: sed decretum istud etiam respicit preces preces, & consequenter etiam decretum, mittendi Christum hoc tempore, respexit preces patriarcharum, & DEUS, si non fuissent preces patriarcharum, non decrevisset, Christum tam citò mittere. Ad confirm. neg. suppositum. Ille liber non est S. Augustini, sed cujusdam hæretici. varias hæreses miscens, quas vide apud Bellarminum *de scriptoribus Ecclesiasticis in observatione librorum S. Augustini ad tom. 4.* & fuit adhuc in editione Operum S. Augustini Antverpiensi, qua usus sum, in censura huic libro præfixa; unde, quid in hoc libro dicatur, parum est curandum.